

תקנון קבוצתי

אכלוסיית היעד:

פיגור בינוני-קל, אוטיזם בתפקוד גבוה.
ניתן להעביר גם ללקווי למידה בשכבה הצעירה (כיתות ד'ז').

מטרות הפעולה:

-
- 1) להכיר בצורך בנהלים וחוקים משותפים על מנת לקיים חברה בריאה.
 - 2) להקנות רגש של כבוד ויחס חיובי אל החוק.
 - 3) לרכוש מודעות חברתית כמו: התחשבות בזולת, דאגה לחלש ועוד...
 - 4) להבין שאפשר ורצוי להימנע מאלימות ע"י שיחה והידברות.
 - 5) לפתח כושר הכללה, הפשטה והבעה בדרמה ובמלל. וכן פיתוח יכולת התדיינות קבוצתית.
 - 6) להקנות מושגים בדמוקרטיה ע"י התנסות בתהליך חקיקה משותף.
 - 7) להקנות ידע ותובנות לגבי אופן ההתנהגות וקודים חברתיים בשבט.

רקע:

נהלים וחוקים משותפים הם הבסיס ליצירת חברה בריאה. ההתנהלות היום יומית בשבט בכלל ובקבוצה בפרט גם היא מתקיימת בזכותם של חוקים אותם יש להקנות ועליהם יש לשמור. כאשר הנהלים והחוקים הם בגבולות יכולות ההתפתחות של החניכים, הם מסוגלים להתנהל בביטחון וברוגע ומתפנים למימוש היכולות שלהם. כאשר מדובר בילדים בעלי צרכים מיוחדים אשר כישוריהם החברתיים לעיתים קרובות לקויים הקניה זו של חוקים ונהלים היא חשובה לעין ערוך ולעיתים קרובות היא זו שתקבע ותשפיע על האופן בו החניכים ישתלבו בשבט ובחברה.

מהלך הפעולה:

1) פתיחה-

נתחיל בפעילות פתיחה קבועה (שיר או משחק) כמו שכבר קבענו והתחלנו להשריש בפעילויות הקודמות.

2) הצגת נושא הפעולה-

נסביר לחניכים שבפעולה היום נעסוק בחוקים וכללים. נספר לחניכים שכמו בבית הספר, בבית או בחוג גם בצופים יש חוקים וכללים.
נבקש מהחניכים לספר על חוקים וכללים שהם מכירים (מהבית, מבית הספר וכיוצא בזאת).
למשל: כשהרמזור אדום עוצרים ולא חוצים את הכביש עד שהוא מתחלף לירוק.
במידה והחניכים יכולים לכתוב נבקש מכל חניך לכתוב על גבי רצועת בריסטול שנחלק להם חוק

אחד שהוא מכיר ולאחר שיכתוב שיציג במליאה את מה שכתב, במידה ואינם מסוגלים לכתוב נבקש שיספרו בע"פ וכל אחד בתורו יספר על החוק שהוא מכיר.

3 "איך זה קרה?"

לחלק זה של הפעולה יש כמה אפשרויות לביצוע (תלוי ברמה של החניכים):
רמה קלה: נקריא לחניכים את הסיפור "איך זה קרה?" (נספח 1), ונלווה את ההקראה בהמחשה (בעזרת בובות של חיות או בעזרת תמונות שנדפיסו - ראה נספח 2).
לאחר ההקראה וההמחשה נבקש מהחניכים שיספרו במילים שלהם את הסיפור.
בשלב הבא נמחזז יחד עם החניכים את הסיפור (ע"מ שיפנימו את הקונפליקט ואת הצורך במציאת פתרון וקביעת חוקים). חניך אחד יהיה ההיפופוטם, חניך נוסף יהיה הקרנף, חניך נוסף יהיה הקוף הראשון ושלושה חניכים נוספים יהיו קופים נוספים. ניתן להדפיס מסכות תואמות (נספח 3) לגזור ולחבר גומי כך שלכל בעל תפקיד תהיה מסיכה תואמת.
לאחר ההמחזה נתיישב חזרה במעגל, ננסה ביחד להיות חברי המועצה ולמצוא פתרון לבעיה שנצרה. נשאל את החניכים כיצד לפי דעתם ניתן לפתור את הסכסוך? איזה חוקים וכללים אפשר לקבוע כדי שבעיות כאלו לא יקרו שוב?

נכוון את החניכים אל התשובות. למשל: כדי שהקופים לא יעשו פרצופים מעליבים איזה חוק אפשר לקבוע? אסור לעשות פרצופים מעליבים. או למשל: הקוף אמר להיפופוטם שהוא שמן, האם זה מעשה יפה? איך קוראים למעשה שהקוף עשה? מה החוק שאפשר לקבוע? אסור לקלל.

נרשום את החוקים של היער שעליהם דיברנו על גבי פלקט תחת הכותרת "חוקי היער".
רמה בינונית: נקריא לחניכים את הסיפור. נחלק לכל חניך תמונה המייצגת "סצנה" מתוך הסיפור (משתמשים בתמונות מנספח 2 ומציירים מסביב רקע מתאים: שמש, אבנים, וכו'). נבקש מהחניכים שיסדרו את ה"סצנות" לפי הרצף הנכון. במידת הצורך נכווין את החניכים, נשאל מה היה הדבר הראשון שקרה בסיפור? אם הם מתקשים נקריא להם בכל פעם חלק מהסיפור שמתאים לתמונות. למשל: 'בַּיּוֹם אֶחָד פָּקַד יְרֵחַ סַבָּשׁ עַתָּה צוֹהֲרִים יָם צָא לֹמֵךְ הַיּוֹפֵטִים לֵטֹּף מִלְּעַט בְּמִי שֶׁהֵמָּה הֵם לֹוּ מְרִי מִדַּמְהָ סַבָּשׁ דָּקָה יְהוּק חָזַק בְּהַתִּיז קֶצֶת מִיָּם וְהִרְטָה יְבִהְבְּטֵן הַגֶּב'.

בשלב הבא נעבור עם החניכים על הרצף שנוצר (כלומר על הסיפור בקצרה). ננהל דיון סביב הגורמים לסכסוך וננסה לחשוב ביחד על חוקים וכללים שימנעו סכסוך נוסף (כמו בסוף החלק של הרמה הקלה). וננסח בכתב את החוקים של היער.

רמה גבוהה: נחלק לכל חניך העתק של הסיפור "איך זה קרה?" (נספח 1). נבקש מכל חניך לקרוא חלק מסוים מתוך הסיפור (אפשר לעשות משחק תפקידים). חניך אחד יהיה ההיפופוטם ויקריא את מה שהוא אומר. חניך אחר יהיה הקוף וכו'. לאחר שנקרא את כל הסיפור נבקש מהחניכים לספר אותו במילים שלהם. נשאל מי הם הגיבורים של הסיפור, מה עשתה כל דמות.

נבקש מכל חניך לחשוב על כלל אחד או על חוק אחד שהוא היה מציע כדי למנוע את הסכסוך. אם החניכים יודעים ויכולים גם לכתוב נבקש מכל אחד לכתוב את החוק שהוא מציע על גבי בריסטול ולאחר מכן כל החניכים (כל אחד בתורו) יציגו את החוק שלהם.

4) **כותבים תקנון-**

נסביר לחניכים שע"מ למנוע מריבות וגם כדי שיהיה לנו נעים להיות ביחד בפעילות בצופים גם אנחנו צריכים שיהיו חוקים וכללים ממש כמו ביער הירוק.
נסביר לחניכים שכעת נכתוב ביחד רשימה של חוקים וכללים, מה מותר ומה אסור לעשות בשבט ובמהלך הפעילות. לרשימה הזו נקרא "תקנון".
ניקח פלקט, הכותרת שלו תהיה "התקנון שלנו". את הפלקט נחלק לשני חלקים: מותר/אסור (ראה נספח 4).

נשאל את החניכים מה הם חושבים שמותר וכדאי לעשות בפעילות בצופים (אפשר לעזור עם שאלות מנחות. כמו למשל: האם מותר לעזור למדריכים? או אם במהלך פעולה אנחנו צריכים ללכת לשירותים מותר לנו? וכיוצא בזאת... רצוי שתחשבו מראש על הדברים שאתם רוצים להדגיש ולחזק כמו למשל: מותר לעשות מוראל במסדר/מפקד). נכתוב את הדברים שמותר לעשות בנקודות מתחת לכותרת "מותר".
בשלב הבא נבקש מהחניכים לחשוב על דברים שאסור לעשות. במידת הצורך נזכיר להם חוקים וכללים שהם ציינו בתחילת הפעולה (חוקים וכללים שיש בבי"ס או בבית) אפשר ורצוי להניח את הפלקט של חוקי היער ליד הפלקט של התקנון ולשאול את החניכים איזה חוקים של היער. גם כאן חשוב לחשוב מראש על הדברים שחשוב לכם להדגיש כמו למשל: אסור לאחר למפקד. מתאימים גם לנו. את כל החוקים והכללים שאסור לעשות נכתוב בתקנון מתחת לכותרת "אסור".

5) **חותמים על התקנון-**

נסביר לחניכים שלאחר שסיימו לכתוב את ה"תקנון" כל חניך יחתום בסופו וכך נדע שכולנו מסכימים לקיים ולשמור על החוקים והכללים שקבענו ביחד.
נניח צלחות עם גואש בצבעים שונים, כל חניך יטבול את כף ידו בצלחת ויחתום בעזרתה על התקנון. חניכים שיכולים לכתוב יכתבו את שמם מתחת לחתימה של כף ידם, חניכים שלא יודעים לכתוב אנו נכתוב את שמם מתחת לכף ידם במקומם.

6) **סיכום-**

נסכם עם החניכים את הפעולה. נסביר שאת החוקים קבענו ביחד. נשאל למה קבענו את החוקים? למה צריך תקנון? מה זה אומר שחתמנו על התקנון?
נסביר שבתחילת הפעילות הבאה נקרא שוב את התקנון כדי לזכור את החוקים והכללים. נסביר לחניכים שאם מישהו פעם ישכח או יתבלבל ובטעות לא יקיים את אחד מהחוקים נוכל להזכיר לו אותם כי התקנון עם החתימות יהיה תמיד תלוי בחדר של צמי"ד/בחדר בו נקיים את הפעילות.

7 פעילות סיום-

נסיים בפעילות סיום הקבועה (שיר או משחק) וניפרד מהחניכים עד הפעילות הבאה!

ציוד לפעולה:

- רצועות בריסטול כמספר החניכים 2X (במידה ויכולים לכתוב)
- הסיפור "איך זה קרה?" כמספר החניכים (במידה ויודעים לקרוא).
- בובות או תמונות של היפופוטם, קרנף וארבעה קופים.
- מסכות של קרנף, היפופוטם וארבעה קופים.
- פלקט עם כותרת "חוקי היער"
- תמונות של סצנות מתוך הסיפור "איך זה קרה?".
- פלקט עם כותרת "התקנון שלנו" וכותרות משנה "מותר/אסור".
- 5 צלחות חד פעמיות
- 5 צבעי גואש או צבעי ידיים.
- טושים עבים.

איך זה נראה? / מירי צללון

(מתוך הספר: "חוקי היער הירוק", הוצאת שרה ביץ ועזריאל ניצני, טל': 7301642-03)

ה' יפופוט מש' מ' נ' ק' ז' ה'!
ל' ב' רא' א' פ' ש' ר' ל' ס' ב' ו' ל'!
"ישל' ס' ל' ק' אות' מ' כ' א' נ'!"
ק' ר' א' ו' פ' ו' ל' מ' ב' ק' ו' ל'.

ב' י' ו' מ' א' ת' ד' ב' ה' י' ר' ו' ת' מ',
ב' ש' ע' ו' ת' ה' צ' ו' ה' ר' י' י' מ'
י' צ' א' ל' ו' מ' ה' י' פ' ו' פ' ו' ט' מ'
ל' ט' ב' ו' ל' מ' ע' ט' ב' מ' י' מ'

ש' ל' א' י' ג' י' ש' ה' ק' ו' פ' י' מ'
ה' ד' ח' ל' י' ל' י' מ' ק' ט' נ' י' מ'!
ו' א' ז' ... ע' ל' מ' ה' י' פ' ו' פ' ו' ט' מ'
ה' ש' ל' י' כ' ו' א' ב' נ' י' מ'.

ה' מ' ה' מ' ל' ו' ז' מ' מ' ה' ו' מ' ה' מ',
פ' י' ה' ק' פ' י' ה' ו' ק' ו' ק' ח' ב',
ה' ת' י' ז' ק' צ' ת' מ' י' ש' ה' ר' ט' י' ב'
ה' ה' ב' ט' ו' ו' ה' ג' ב'.

ג' מ' מ' ה' ק' ו' נ' ק' ש' ל' ת' ו' מ'
ע' ב' פ' ת' א' ו' נ' ב' ד' ר' ה',
נ' פ' ג' ע' א' ב' ב' מ' צ' ח' ו',
ב' א' א' ו' ג' ב' ב' ר' ה' ...

ל' פ' ת' ע' – ק' ו' פ' ב' י' ה' ע' צ' י' מ'
ת' מ' ד' ל' ו' ק' צ' ת' ל' צ' ו' נ',
ו' מ' ו' ל' א' ד' ו' ה' י' פ' ו' פ' ו' ט' מ'
ה' ו' צ' י' א' ת' ה' ל' ש' ו' נ' ...

ו' כ' ב' ת' פ' מ' ע' ש' מ' ל' ח' מ' ה'
ב' י' ע' ה' ת' פ' ר' צ' ה',
ל' ו' ל' א' ה' ח' ל' י' ט' ה' ח' י' ו' ת'
ל' ק' ר' ו' א' ל' מ' ו' ע' צ' ה'.

א' ד' ו' ה' י' פ' ו' פ' ו' ט' מ' נ' ד' ה' מ'
ו' א' ל' ה' ק' ו' פ' נ' ה' מ':
"א' ת' ע' ש' ה' פ' ר' צ' ו' פ' י' מ'
ו' ה' ס' ת' ל' ק' מ' כ' א' נ' ...!"

י' ש' ב' י' ח' ד' י' ו' ה' ת' ו' ו' כ' ח' ו',
ח' ת' ש' ב' ו' ע' מ' ו' ק', ע' מ' ו' ק',
ל' ב' ס' ו' ה' ח' ל' י' ט' ו' פ' ה' א' ת' ד':
י' ש' ל' ח' ו' ק' ק' כ' א' נ' ח' ו' ק'!

צ' ע' ק' ה' ק' ו' פ' ת' ז' ר' ה'
א' ל' מ' ה' י' פ' ו' פ' ו' ט' מ':
א' ל' ת' ה' נ' פ' ו' ת' כ' מ' ו' ב' ל' ו' נ'
ש' מ' ו' מ' ט' ו' מ' ט' מ' !!!

ו' א' ת' ה' ח' ו' ק' צ' ר' ל' כ' ת' ו' ב'
ב' כ' ת' ב' מ' א' י' ר' ע' י' נ' י' מ',
ל' ת' ל' ו' ת' ש' ל' ט' ע' ל' ע' נ' ק'
ש' ל' ע' א' ת' ד', א' ו' ש' נ' י' מ',

"א' נ' ש' מ' ו' מ' ט' ו' מ' ט' מ' ???"
ה' ה' י' פ' ו' כ' ב' ר' ה' ת' ח',
ו' מ' י' א' ת' ה' ד' ח' ל' י' ל' ר' ז' ה'
ו' מ' כ' ו' ע' ר' כ' ל' כ' ר' ז' ה'?"

ש' כ' ל' א' ת' ד' י' ו' כ' ל' ל' ק' ר' ו' א',
א' פ' י' ל' ו' מ' ר' ח' ו' ק',
ו' א' ז' י' ד' ע' ו' ש' ... ז' ה' ה' ח' ו' ק'
ב' י' ע' ר' ה' י' ר' ו' ק'!

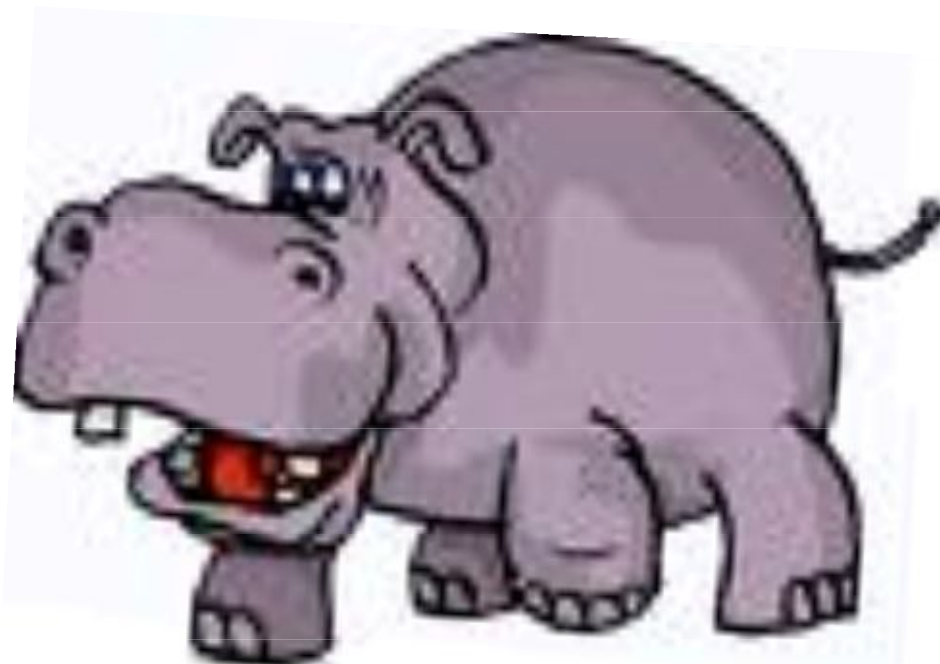
ק' פ' צ' ה' ק' ו' ה' נ' ע' ל' ב',
כ' ו' ל' ו' ר' ו' ע' ז' מ' ז' ע' מ':
ש' מ' ו' נ' פ' ו' ש' כ' מ' ו' ת' ר'
א' צ' ל' ת' ל' מ' ה' פ' ע' מ' !!!

*

... ו' ל' ו' א' ת' מ' כ' ו' ל' כ' מ' ת' י' ו' ת'
ב' י' ע' ר' ה' י' ר' ו' ק',
ה' א' מ' ה' י' י' ת' מ' י' כ' ו' ל' י' מ' כ' א' נ'
ל' ח' ו' ק' ק' ה' ח' ו' ק'?

ו' ה' ו' א' ק' ר' א' ל' ת' ב' ר' ו',
ה' ק' ו' ק' ש' ע' ל' ה' ע' י',
ו' ל' ק' ו' פ' מ' ס' ב' י' ב'
ל' ב' ו' א' ה' ת' י' י' ע' י' ...

נספח 2

קובץ זה מורסם
במרכז ההדרכה הוירטואלי
של אתר תנועת הצופים
Zofim.org.il

התקנון שלנו

חותמי:

אסורי:

חתימות: